

Decyzja w sprawie budowy lotniska regionalnego dla Województwa Podlaskiego

2014-02-27

Decyzja w sprawie budowy lotniska regionalnego dla Województwa Podlaskiego

Autor: Monika Jakubiak, Data: 05.01.2011 r.

05 stycznia 2011 r. Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska wydał decyzję uchylającą w całości decyzję Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Białymstoku o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia polegającego na *Budowie Lotniska Regionalnego dla Województwa Podlaskiego* oraz przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia przez organ I instancji.

„Bardzo ważne jest dla nas bezpieczeństwo ludzi. Istotne wydaje się także finansowanie inwestycji z unijnych funduszy. Gdybyśmy utrzymali decyzję organu I instancji w mocy, zagrożone byłoby i jedno i drugie” - mówi Michał Kielsznia - Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska. *„Stąd nasza decyzja o przekazaniu sprawy do ponownego rozpatrzenia”* - dodaje Kielsznia.

Głównymi powodami uchylenia w całości decyzji i przekazania jej do ponownego rozpatrzenia są:

1. Brak oceny oddziaływania na obszary Natura 2000.

Przedłożony w sprawie raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko wraz z uzupełnieniami świadczą, iż nie została dokonana analiza wpływu planowanego przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 położone w pobliżu omawianych wariantów lokalizacyjnych. Przedstawione przez Inwestora informacje opierają się na fragmentarycznym materiale dowodowym (niepełnej inwentaryzacji terenowej). Powyższe dotyczy zwłaszcza oddziaływania na ptaki będące przedmiotem ochrony w takich obszarach specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 jak: *Bagienna Dolina Narwi* (PLB200001), *Ostoja Biebrzańska* (PLB200006), *Puszcza Knyszyńska* (PLB200003) i *Bagno Wizna* (PLB200005). Istotne jest to w szczególności w przypadku ptaków migrujących, choć przeprowadzona ocena oddziaływania na awifaunę lęgową budzi również poważne zastrzeżenia. Brak analizy migracji ptaków na trasach dołotów i odlotów samolotów (przebiegających przez tereny obszarów Natura 2000 i parków narodowych, będących miejscami koncentracji ptaków) i ograniczenie badań do samego obszaru lotniska, w rzeczywistości dyskwalifikuje wykonane badania jako adekwatne na potrzeby wykonania oceny oddziaływania na obszary Natura 2000, wymaganej przepisami wspólnotowymi i krajowymi. Ponadto budowa lotniska pomiędzy tak cennymi z przyrodniczego punktu widzenia obszarami może nie tylko powodować znaczące oddziaływanie na skupiska ptaków, ale co równie istotne, stanowić niebezpieczeństwo dla samych operacji lotniczych. Prawdopodobieństwo wystąpienia kolizji lądujących i startujących samolotów z ptakami należy uznać za znaczne, z uwagi na liczne występowanie na pobliskich obszarach ptaków należących do gatunków „dużych” (np. gęsi, żurawie), co w przypadku wykonywania manewrów lotniczych na niewielkich wysokościach nad poziomem terenu może doprowadzić do katastrof lotniczych.

Obszar Natura 2000 Dolina Biebrzy (kod ostoi PL044) stanowi ostoję ptaków o znaczeniu międzynarodowym (ang. Important Bird Areas - IBA) na terenie której stwierdzono koncentracje ptaków wodno-błotnych przekraczające 100 000 osobników. Bardzo istotne znaczenie ma także drugi z obszarów Natura 2000 otaczających wskazaną przez Inwestora lokalizację lotniska w Sanikach - *Bagienna Dolina Narwi* (kod ostoi PL049), gdzie stwierdzono m. in. koncentracje 16 000 - 25 000 ptaków wodno-błotnych. Wskazane liczebności świadczą także o znacznym prawdopodobieństwie zagrożenia kolizjami ptaków z samolotami przelatującymi nad lub w sąsiedztwie omawianego terenu.

2. Brak analizy prawdopodobieństwa zaistnienia kolizji samolotów z ptakami.

Jedną z kluczowych kwestii, na jaką zwrócił uwagę Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska jest nie tylko zagrożenie dla ptaków, ale również niebezpieczeństwo dla wykonywanych operacji lotniczych. Już w tym momencie, ze względu na łatwe do zidentyfikowania na etapie rozpoznana prawdopodobieństwo oddziaływania na obszary Natura 2000, można stwierdzić, iż w przypadku realizacji przedsięwzięcia we wskazanej lokalizacji istnieje ogromne prawdopodobieństwo zaistnienia kolizji z ptakami. Wielotysięczne stada migrujących ptaków, które każdego roku zlatują się w dolinach Biebrzy i Narwi, grożą katastrofą lotniczą. Celem jej uniknięcia należałoby zamykać lotnisko na czas przelotów ptaków, co z uwagi na rozciągnięty w czasie okres migracji, de facto dyskwalifikowałoby możliwość jego użytkowania.

3. Brak rzetelnej oceny oddziaływania na ssaki.

Zaprezentowane dane przedstawiają wysoki poziom ogólności i opierają się w dużej mierze na przypuszczeniach. Dotyczy to przede wszystkim nietoperzy. Fakt, że teren, na którym planowana jest realizacja inwestycji położony

jest w bezpośrednim sąsiedztwie doliny Narwi, stanowiącej obszar bytowania i szlak migracyjny nietoperzy, sprawia, że ta grupa zwierząt, obok ptaków, powinna być potraktowana ze szczególną uwagą. W związku z tym nie do zaakceptowania jest główna metoda zastosowana dla zbadania nietoperzy, jaką był wywiad, a także fragmentaryczne i przypadkowe obserwacje.

4. Istotne braki danych w materiale dowodowym o występowaniu ssaków i płazów, a także w zakresie analiz florystycznych, nie pozwalają na ocenę czy przeprowadzona analiza oddziaływania była wykonana rzetelnie i jest adekwatna do potrzeb.

5. Przeprowadzenie „pierwotnej” oceny oddziaływania na środowisko bez analizy wykonywanych procedur lotniczych i przeniesienie obowiązku ich analizy dopiero na etap „ponownej oceny”.

Jednym z fundamentalnych zagadnień mających decydujący wpływ na określenie warunków środowiskowych dla wnioskowanej lokalizacji, a nie wyjaśnionym w trakcie postępowania prowadzonego przez Regionalną Dyрекcję Ochrony Środowiska w Białymstoku, jest ocena oddziaływań generowanych podczas procedur dołotu, lądowania oraz startu samolotów. Budowa lotniska w miejscu otoczonym niemal w każdym kierunku obszarami Natura 2000, znajdującymi się w odległościach od 2 do 8 km, oraz parkami narodowymi, może z uwagi na wykonywanie lotów na niewielkiej wysokości nad poziomem terenu, powodować znaczące negatywne oddziaływania, w szczególności na ptaki, powodując ich płoszenie. Jednocześnie, niebezpieczeństwo dla samych operacji lotniczych przeprowadzanych na niskich pułapach może wynikać z faktu licznego występowania w tym rejonie ptaków należących do gatunków „dużych” (np. gęsi czy żurawie), które mogą powodować kolizje z lądującymi i startującymi samolotami, stwarzając zagrożenie dla ich pasażerów. Niewłaściwym jest zatem przeprowadzenie „pierwotnej” oceny oddziaływania na środowisko bez uwzględnienia tak istotnych czynników mogących mieć wpływ na wybór i zatwierdzenie lokalizacji planowanego lotniska co de facto dyskwalifikuje przeprowadzoną w przedmiotowej sprawie ocenę.

Podkreślenia wymaga, iż nawet przedłożone przez Inwestora na etapie postępowania odwoławczego opracowanie dotyczące procedur startu i lądowania nie pozwala na dokonanie właściwej i kompleksowej oceny ich oddziaływania na środowisko, w tym na obszary Natura 2000, a także, co jest równie istotne, oszacowanie realnego ryzyka dla pasażerów lądujących i startujących samolotów. Przeprowadzone przez organ odwoławczy postępowanie wykazało, iż w żadnej z trzech lokalizacji nie została pokryta polem obserwacji nie tylko całość pasa startowego, ale również obszary startów i lądowań. W chwili obecnej nie istnieją zatem dane konieczne do przeprowadzenia powyższej oceny. Samo opracowanie procedur lotniczych, bez możliwości odniesienia ich do istniejących warunków środowiskowych, tj. w szczególności do występowania ptaków i wykorzystania przez nie przestrzeni powietrznej lotniska, nie pozwala na zidentyfikowanie znacząco negatywnych oddziaływań na środowisko przyrodnicze, co w konsekwencji uniemożliwia zaplanowanie właściwego zarządzania ruchem lotniczym w taki sposób, by tego typu oddziaływań uniknąć.

6. Brak oceny oddziaływań wynikających z realizacji w przyszłości lotniska sportowego, którego teren został objęty wnioskiem o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

W zaskarżonej decyzji Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Białymstoku dokonała „rezerwy terenu” pod przyszłe lotnisko sportowe, bez przeprowadzenia oceny potencjalnych oddziaływań na środowisko jakie mogą z planowanej na tym terenie działalności. Powyższe należy uznać za niedopuszczalne. Jeśli bowiem realizacja lotniska regionalnego będzie się wiązała, nawet w odległej przyszłości z budową lotniska sportowego, na co wskazuje teren objęty wnioskiem o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, to planowana działalność na tym terenie powinna zostać poddana ocenie oddziaływania na środowisko na obecnym etapie.

7. Brak nałożenia obowiązku wykonania kompensacji przyrodniczej w rozumieniu art. 3 pkt 8 i art. 75 ust. 3 ustawy Prawo ochrony środowiska.

W zaskarżonej decyzji, zagadnienie dotyczące kompensacji przyrodniczej zostało ograniczone do dwóch warunków, których ogólnikowy zapis nie pozwala na przeprowadzenie właściwych działań naprawczych. Organ I instancji nie zawarł w wydanej decyzji stosownego obowiązku, pomimo, iż całość powodowanych strat przyrodniczych (wycinka drzewostanu i krzewów, likwidacja ostoi i stanowisk zwierząt leśnych oraz płazów, utrata siedlisk łąkowych, a tym samym także zanik terenów żerowiskowych/lęgowych ornitofauny) i ich rozmiar bezwzględnie determinują i uzasadniają konieczność zastosowania kompensacji przyrodniczej.

Należy podkreślić, że analiza nawet niekompletnego materiału dowodowego przedłożonego w sprawie świadczy o możliwości bardzo prawdopodobnego wystąpienia znacząco negatywnego oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000, jakie może zaistnieć w przypadku jego realizacji zarówno w lokalizacji A (wariant inwestorski), jak i w lokalizacji C. Obie lokalizacje charakteryzują się potencjalnie dużym stopniem ryzyka kolizji przelatujących samolotów z ptakami, a tym samym bezpośrednim negatywnym oddziaływaniem na tą grupę zwierząt, stanowiącą przedmiot ochrony pobliskich obszarów ochrony Natura 2000.

Brak przeprowadzenia, wymaganej przepisami prawa wspólnotowego i krajowego, odpowiedniej oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 sprawia, że decyzja RDOŚ w Białymstoku rażąco narusza m. in. przepis art. 33 ust. 3 ustawy o ochronie przyrody, implementujący do polskiego prawodawstwa art. 6 ust. 3 Dyrektywy Siedliskowej. Zgodnie z ww. przepisem: projekty polityk, strategii, planów i programów oraz zmian do takich dokumentów, a także planowane przedsięwzięcia, które mogą znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, a które nie są bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub obszarów, o których mowa w ust. 2, lub nie wynikają z tej ochrony, wymagają przeprowadzenia odpowiedniej oceny oddziaływania na zasadach określonych w ustawie OoŚ.

Wydanie rozstrzygnięcia utrzymującego w mocy zaskarżoną decyzję Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Białymstoku skutkowałoby również rażącym naruszeniem art. 6 ust. 3 Dyrektywy Siedlisko.

Dodatkowych informacji udziela:

Monika Jakubiak
rzecznik prasowy Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska
tel.: 22 57-92-129
e-mail: monika.jakubiak@gdos.gov.pl